

Quæstionum, Et Resolutionvm Legalium Libri Duo

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, 1683

Cap. XXVII. De minore agente conditione indebiti, quando mater tutrix plus soluit paternis creditoribus quàm illius facultates paterentur. Utrùm sit in electione ipsius, an malit agere contra ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98367](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98367)

10 *Exemptio ob numerum 12. liberorum non comprehendit onera merè realia, aliis quàm Communitatibus debita; veluti laudimia, decimas, & similia.*

Requiritur pro parte cuiusdam Communitatis, ut resolutivè dicerem, quæ ratione, & quibus in casibus concedenda esset immunitas Patri duodecim liberis superstitibus habenti? Respondi per conclusiones sequentes.

- 1 Prima Conclusio. Certum est in iure patrem duodecim liberis legitimis viventibus habentem, frui privilegio immunitatis, l. si quis Decurio, & ibi Gloss. & DD. C. de Decurionibus, lib. 10. quæ lex licet de Decurionibus loquatur; tamen locum etiam habet in patre non Decurione. Olasc. conf. 60. per totum, Borell. conf. 28. n. 10.
- 2 Secunda Conclusio. Immunitas illa patri duodecim liberorum competens, locum habere debet etiam in muneribus patrimonialibus, & mixtis, secundùm communem opinionem, de qua Vivius opinio. 603. cum pluribus per eum citatis, quidquid in contrarium dixerit Fachin. lib. 3. quæst. controvers. c. 49. quia illius opinio in iudiciis non recipitur, & contra eum prior est sententia, quam tenet Aretin. in §. 1. num. 4. Insistit. de excusat. tutor. Palsal. de patria potest. p. 4. c. 4. n. 26. Thesaur. decis. 267. n. 13.
- 3 Tertia Conclusio. Pater duodecim liberorum immunitate frui debet, non solum pro bonis quæ possidebat eo tempore, quo duodecim filius illi natus est; sed etiam pro bonis postea acquisitis, & in futurum acquirendis. Menoch. conf. 486. in fin. in 4. dubitat. Ricc. in addit. ad Vincent. de Franch. decis. 259. Sola de iur. Emphyt. Decreti licet, part. 3. gloss. 2. n. 19.
- 4 Ozale. decis. 136. num. 1. Quod ampliatur ut procedat, etiam si talia bona jam reperirentur descripta in catastro Communitatis. Olasc. ibid. num. 2. Sola d. num. 19.
- 5 Quarta Conclusio. Prædicta exemptio ob numerum 12. liberorum concessa, non solum comprehendit onera extraordinaria, sed etiam ordinaria, non obstante distinctione Cavaleani decis. 14. n. 29. p. 3. quæ non observatur; imò contra illam iudicatur in supremis Tribunalibus: ut testis est Palsal. de patr. potest. part. 4. c. 4. n. 26.
- 6 Quinta Conclusio. Quamvis magna sit controversia, utrum exemptio ob numerum 12. liberorum comprehendat expensas belli & pestis, reparationis murorum, aut alias utilitates publicas; nonnullis existimantibus numerum 12. liberorum, parentem ab huiusmodi onerum præstatione non eximere: prior tamen opinio, & magis communiter recepta est sententia, patrem duodecim liberis habentem ab omnibus illis oneribus liberandum esse, quam tenent Rol. conf. 52. n. 27. vol. 2. Nat. conf. 539. in fin. n. 5. & ita congregatis aulis fuit iudicatum in Senatu Pedemontano, teste Thesaur. filio, in addit. ad decis. 267. littera H. & lib. 1. quæst. forens. 93. n. 2.
- 7 Ratio est, quia magna est differentia inter exemptionem à collectis, quæ cõceditur ex Principis rescripto; & illam quæ conceditur à lege: nam in primo casu, strictior fieri debet interpretatio; nec præsumendum est, Principem ad onera futura respectum habuisse: quæ consideratio locum habere nõ potest in exemptione legali, quia lex est dogma virorum prudentium, & illius proprium est præscribere normam futuris negotiis, l. leges, C. de legibus, & prospicere etiam casus ratio contingentes, l. antiqui, ff. si cert. petat. Rol. & Palsal. locis supr. cit. & utilitas publica æquè versatur in liberorum procreatione & educatione, ac in aliis ca-

sibus, in quibus pater cogi posset ad contribuendum publicis functionibus.

Sexta Conclusio. Numerus duodecim liberorum non eximit patrem à præstatione onerum jam impositorum, & indictorum eo tempore, quo privilegium acquisivit. Hæc enim generalis est regula, exemptionem quamcumque onera antea imposita & indicta minimè comprehendere, l. semper, §. hoc circa ff. de iur. immunit. 10. de Plat. in l. negotiantes, Eod. de excusat. muner. lib. 10. Novar. qq. forens. p. 1. q. 75. n. 6. qui ita in pluribus Tribunalibus iudicatum fuisse testatur. Bellon jun. conf. 69. n. 30. & multis segg. Ricc. ad decis. Vincent. de Franch. 259. versic. & dictum beneficium immunitatis. Sola in d. tit. de iur. emphyt. Decret. licet, p. 3. gloss. 2. n. 21. Collectæ siquidem jam impositæ sunt distributæ, & indicatæ occasione debitorum per Communitates longo tempore ante exemptionem contractorum. Quod maximè procedit ratione bonorum acquisitorum post confectionem peræquationis, seu (ut vulgò loquuntur) mepartimenti debitorum Communitatis facti, & distributi, pro quibus jam bona reperiebantur obligata & hypothecata: imò sufficit factum esse mepartimentum generale, quamvis distributio illius nondum sit facta, ut dicit Sola d. n. 21.

Septima Conclusio. Prædicta exemptio non comprehendit onera merè realia, aliis quàm ipsi Communitati debita, aut alio nomine quàm onerum publicorum: qualia sunt laudimia, canones emphyteutici, decimæ, & similia, à quibus liberorum numerum nõ excusare, certum & indubitatum est. Menoch. conf. 297. num. 19. Cavagnol. ad confit. Montis ferrati, decret. 72. q. 12. num. 12. & 13. Thesaur. ad decis. patris 277. in fin. Petra in addit. ad Grammat. decis. 54. num. 6.

C A P V T XXVII.

De minore agente conditione indebiti, quando mater tutrix plus solvit paternis creditoribus, quàm illius facultates pateantur; utrum sit in electione ipsius, an malit agere contra matrem, an verò quod ultra facultates paternas solutum est, ab ipsis creditoribus repetere.

S V M M A R I U M.

- 1 *Indebitum dicitur non solum id quod non debeatur; sed etiam si deberetur, si tamen ultra vires hereditatis solutum fuit.*
- 2 *Si hæres plus promiserit quam vires hereditatis patiantur, dicitur plus debito promississe.*
- 3 *Hæres qui erat timidus, & non factò calculo hereditatis solvit, repetitionem habet.*
- 4 *Solvens per errorem iuris, aut facti, repetit indebitum solutum.*
- 5 *Error iuris in minore præsumitur.*
- 6 *Si tutor solverit indebitum nomine pupilli, pupillus ipse conditionem habet.*
- 7 *Ampliatur ut procedat, siue solutio facta fuerit de pecuniis tutoris, siue de pecuniis ipsius pupilli.*
- 8 *Non est novum, ut unus indebitum solvat, & alius indebitum solutum repetat.*
- 9 *Non solum hæres, sed etiam creditores hereditarii repetere possunt, quod plus debito, id est ultra vires hereditarias solutum est.*

56 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij ,

- 10 *Hæredi post restitutam hereditatem datur repetitio, si non sufficienter retinuerit pro suis creditis, & detractionibus.*
- 11 *Hæres ex beneficio Inventarii, potest omnes repetitionis relinquere prioribus creditoribus adversus posteriores, quibus solutum est.*
- 12 *Intellige concedi repetitionem, & conditionem indebiti in supradictis casibus, quando solutio facta fuit bona fide.*
- 13 *Virum pupillus possit intentare conditionem indebiti adversus creditores, quando tutor fuit in culpa, an verò prius contra tutorem agere teneatur; adhibita distinctione explicatur.*
- 14 *Decisio Giurbe 1. num. 46. quomodo sit intelligenda, & in quibus casibus.*

Tutrix liberorum patris heredum nomine, paternis creditoribus plurimas pecuniarum summas exsoluerat, iuribus quæ pupillis adversus hereditatem illam competeabant per tales solutiones exhaustis, & ad nihilum ferè redactis: Respondi pupillum non teneti adversus matrem malè soluentem agere; sed posse conditionem indebiti adversus creditores, quibus solutum fuerat, experiri. Indebitum quippe dicitur non solum quod omnino debitum non est; sed etiam quod per hæredes ultra vires hereditarias fuit exsolutum, aut in præiudicium æris alieni, si universa, Cod. de leg. l. 1. §. si is qui quadraginta, vers. nemi- nem, ff. ad Trebell. Et si hæres plus promiserit, quam vires hereditatis patiantur, iusto errore ductus; indebiti promissi conditionem habet, l. si is qui plus 31. ff. de condit. indeb. Multò magis si non promiserit, sed soluerit per errorem. Phanuc. inter tract. de invent. quest. 242. num. 141. & Monticul. quest. 235. num. 189. ubi loquuntur de hærede, qui poterat calculum intrare, & solutionem differre; quod tamen non fecit, sed solvit, cum esset persona timida, & lites expavescens: asserentes nihil planè illi imputandum esse, quod facilis fuerit solvendo; quia scienti & solerti lex posita fuit, non imprudenti & ignato: Et generaliter indubitatum est, conditionem indebiti dari, si per iustum errorem facta fuerit solutio; si vel talis error in facto, si vel in iure consistat, quamvis etià conditioni indebiti fuisset renunciatum cum iuramento. Decius cons. 350. n. 5. Gratian. discept. forens. 652. n. 27. Error autem iuris in minore probabilis est, quia præsumitur. Menoch præscript. 23. n. 19. lib. 6. In muliere verò tutrice non est dubitandum quin præsumatur error facti, maxime alieni, nempe valoris bonorum hereditariorum, ex quo oritur soluti repetitio, præsertim cum agatur de damno vitando. Ror. Rom. decis. 167. n. 13. p. 1. recent.

- 6 Et quamvis non modica videatur difficultas respectu matris quæ solvit de pecuniis propriis, tamen respectu pupilli res videtur extra dubium proposita, per text. expressum in l. cum indebitum 57. ff. de condit. indeb. cujus hæc sunt verba: Cum indebitum impuberis nomine tutor numeraverit, impuberis conditio est.
- 7 Et ibidem Gloss. quam ibi communiter DD. approbant, dicit hoc habere locum, si vel solutio facta fuerit ex pecuniis pupilli, si vel ipsius tutoris: quia tutor hanc pecuniam in redditione rationum tutelæ compensat, & factum tutoris dicitur factum pupilli, adeo ut actio competat vero domino, non autem personæ illius representanti, ne officium suum sit illi damnosum. DD. in l. si procurator; & nominatim Alexand. num. 1. Bart. num. 13. Angel. in princip. ff. de condit. indebit. Nec est novum quod per unum fiat solutio, & alteri competat repetitio, l. nec novum est 5. ff. eodem tit. de condit. indeb. Alexand. in l. 2. §. si quid,

ff. eodem tit. Et ideo quod solutum est ultra vires hereditatis, si postea æs alienum emerget quod hereditatem absorbeat, repeti potest, vel ab ipso hærede, vel à creditoribus hereditariis. Castren. in d. §. si quid, num. 8. & sequentibus. Unde etiam hæredi post restitutam hereditatem datur conditio, & repetitio, si non retinuerit quantitatem sibi debitam, cum ignoraret tot adesse debita in hereditate. Gratian. discept. forens. cap. 203. n. 19. & sequent. & cap. 193. n. 37. 38. & 39.

Potest etiam pupillus, patris hæres, si ipse creditor non sit, nec indigeat repetitione adversus eos quibus solutum est, ut se eximat ab aliis creditoribus anterioribus, onus illud ex beneficio Inventarii relinquere dictis creditoribus, qui si velint, adversus posteriores quibus solutum est, experiri coguntur. Castren. in d. l. 2. §. si quid, ff. de condit. indeb. n. 8. & alii supra citati, & probat text. in d. §. si quid; ibi, vel post multum temporis emergerit æs alienum, cum seq.

Supradicta omnia intelligenda sunt de solutione bona fide facta, & cum probabili ignorantia; si credimus Rotæ decis. 169. n. 1. p. 6. recent.

Sed quid iuris, si tutrix sit in aliqua culpa, veluti si non confecerit Inventarium, utrum pupillus maior factus teneatur agere contra tutricem, vel eius bonas; an verò habeat electionem agendi contra ipsam, aut contra creditores quibus solutum est.

Questio ista resolvenda est adhibita distinctione; aut enim minor intentat remedium restitutionis in integrum, ex capite minoris ætatis; & hoc casu datur illi electio agendi contra creditores, vel contra tutorem, per text. in l. etiam 3. & l. final. C. si tutor vel curat. interven. & in §. si pupillus, in Authent. de hered. & falsid. l. si is qui Reipublica, & ibid. Gloss. ff. ex quib. caus. maior in integ. restit.

Aut verò minor remedium restitutionis in integrum intentat ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, &c. Et tunc tenetur agere contra tutorem, si sit solvendo. Ratio differentie est, quia restitutio ex capite minoris ætatis fundatur in privilegio introitu personæ concessio; quæ verò ex clausula illa generali competit, sola nititur æquitate; porro æquitas cessat, quando minor agendo contra tutorem indemnis servari potest; cessat ergo & hæc restitutio in sola æquitate fundata; atque ita distinguunt DD. post Bart. in l. si infanti, n. 12. C. de iur. deliber. & in l. qui duos ff. de reb. dubiis. Hodier. ad Surd. decis. 4. n. 46. Odd. de restit. in integ. q. 68. art. 3. num. 37. Rebuff. in consil. Reg. tit. de restitut. gloss. 1. art. 2. n. 22. & 24. Thesaur. decis. 103. num. 9. vers. & ultra id quod. Ioseph. Ludouil. decis. 55. num. 15. & 16.

Et secundum hanc distinctionem explicanda videntur ea, quæ in contrarium tradit Giurb. decis. 1. n. 46. cum pluribus DD. per eum citatis. Alias contra eum esset communis opinio, de qua testatur Hodier. ad d. decis. 4. n. 46.

C A P V T XXVIII.

Quando bona debitoris in incantu publico uni ex creditoribus liberantur, utrum necessario præcedere debeat æstimatio; & an liberatio, nullâ præviâ æstimatione facta, sit invalida.

S V M M A R I V M.

- 1 *Æstimationem præcedere debere, quando nulli alii*